

**UNIVERSITY
OF TURKU**

This is a self-archived – parallel-published version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details. When using please cite the original.

AUTHOR Rosio, Riitta; Mustonen, Reetta; Toivonen, Mirka ja Salanterä Sanna

TITLE Kivun hoitotyön uusi ohjeistus julkaistu Terveysportin hoitotyön tietokannassa

YEAR 2025

VERSION Final draft

CITATION Rosio, R., Mustonen, R., Toivonen, M, Salanterä S., (2025). Kivun hoitotyön uusi ohjeistus julkaistu Terveysportin hoitotyön tietokannassa, *Kipuviesti : Suomen kivuntutkimusyhdistyksen jäsenlehti*,1, 32-33.

Kivun hoitotyön uusi ohjeistus julkaistu Terveysportin hoitotyön tietokannassa

Kirjoittajat:

Riitta Rosio, ft, TtT, lehtori, Satakunnan ammattikorkeakoulu

Reetta Mustonen, sh, TtM, väitöskirjatutkija, yliopisto-opettaja Turun yliopisto, hoitotieteen laitos

Mirka Toivonen, sh, TtT, yliopettaja, Turun ammattikorkeakoulu

Sanna Salanterä, sh, TtT, kliinisen hoitotieteen professori, Turun yliopisto, hoitotieteen laitos

(ingressi) Duodecimin Terveysportin Hoitotyön tietokantaan on julkaistu uudistunut kivun hoitotyön ohjeistus helmikuun 2025 lopussa. Ohjeistus on tarkoitettu hoitotyön ammattilaisille kliinisen työn tueksi ja opiskelijoille opintomateriaaliksi. Ohjeistus on kirjoitettu helposti hyödynnettävään muotoon.

Terveysportti on erinomainen väylä näyttöön perustuvan tiedon jalkauttamiseen käytännön hoitotyöhön. Palvelu on käytössä kaikilla hyvinvointialueilla, ja sitä hyödyntävät myös yksityiset palveluntarjoajat ja oppilaitokset. Kivun hoitotyön uutta ohjeistusta on toivottu pitkään. Ohjeistuksen ovat työstäneet Turun yliopiston hoitotieteen laitoksen ja SKTY:n hoitotyön toimikunnan yhteistyössä järjestämän Kivun hoitotyön täydennyskoulutuksen tiimi, johon kuuluvat professori Sanna Salanterä, yliopisto-opettaja Reetta Mustonen, lehtori Riitta Rosio ja yliopettaja Mirka Toivonen.

Työ käynnistyi toukokuussa 2023, kun Duodecimin hoitotyön tietokannasta vastaava Nina Sarell otti yhteyttä ja ehdotti yhteistyötä huomattuaan Kivun hoitotyön täydennyskoulutustiimin kirjoittaman kannanoton kivun hoitotyön osaamisesta ja sairaanhoitajien täydennyskoulutuksen merkityksestä osaamisen kehittämisessä.

Ohjeistusta työstettiin systemaattisesti pala palalta ja työryhmä tapasi säännöllisissä tarkistuspeisteissä. Kaikki tekstit vertaisarvioitiin työryhmän sisällä. Kun ohjeistuksen ensimmäinen versio oli saatu valmiiksi, työryhmä pyysi siitä palautetta Kivun hoitotyön täydennyskoulutuksessa toimivilta asiantuntijamentoreita ja opiskelijoilta, jotka tarkastivat tekstin ja tekivät ehdotuksia mahdollisista muutoksista ja sisällöistä. Syksyn muokkausvaiheen jälkeen ohjeistuksen julkaisemista juhlistettiin helmikuun 2025 lopussa, jolloin työryhmä pääsi tutustumaan Duodecimin toimintaan sekä keskustelemaan muun muassa hoitotyön nykytilasta, tulevaisuudesta ja mielenkiintoisista hankkeista.

Uusi ohjeistus pohjautuu hoitotyön prosessiin, sisältäen vaiheet potilaan kivun tunnistamisesta ja arvioinnista kivun hoitokeinojen valintaan, toteutukseen ja prosessin arviointiin. Potilaan kivun hoidon lähtökohtana on potilaan tunteminen, eli hoitajan tulee olla tietoinen potilaan kokonaistilanteesta, kuten sairauksista, muista oireista ja toiveista. Ohjeen alussa kuvataan hoitajan rooli kivun hoitotyön asiantuntijana monialaisessa tiimissä. Monialaisessa kiputiimissä sairaanhoitajan asiantuntijuus korostuu erityisesti kivun systemaattisessa arvioinnissa, hoidon ja potilasohjauksen toteuttamisessa, potilaan itsehoidon tukemisessa, ja hoidon kokonaiskoordinoinnissa.

Kivun hoitotyön prosessi alkaa potilaan kivun tunnistamisesta ja arvioinnista. Kivun tunnistamisen tärkeys korostuu niiden potilaiden kohdalla, jotka eivät sanallisesti pysty ilmaisemaan tai kuvailemaan kipuaan. Ohjeistus ohjaa lukijaa mm. kivun tunnistamista helpottavan kipukäytöksen tarkkailemisessa ja soveltuvien kivun arviointimittareiden valinnassa.

Kivun hoitotyön keinot ovat jaoteltu ohjeistuksessa kolmeen osaan: fyysiset kivunhoitomenetelmät ja fyysinen aktiivisuus, kognitiiviset ja psykososiaaliset kivunhoitomenetelmät ja kivun lääkehoito. Jokainen osio on kirjoitettu hoitotyön ammattilaisen näkökulmasta, kuvaten sitä roolia, mikä hoitajalla on potilaan kivun hoidossa käyttäessään valittuja menetelmiä.

Fyysisen aktiivisuuden merkitys kivun pitkittymisen ehkäisyssä on ajankohtaisen tutkimustiedon valossa nostettu merkittäväksi. Ohjeistuksessa otetaan kantaa siihen, mikä on hoitajan rooli potilaan fyysisen aktiivisuuden tukemisessa ja ohjaamisessa, ja mikä rooli on varsinaisella kipukuntouksella, joka kuuluu kuntoutusammattilaisten asiantuntijuuteen.

Kognitiiviset ja psykososiaaliset kivunhoitomenetelmät sisältävät ohjeita potilasohjauksen, vuorovaikutuksen onnistumiseen ja potilaan omahoidon tukemiseen. Ohjeistuksessa otetaan kantaa myös käytännön kysymyksiin, esimerkiksi, mitä asioita tulee huomioida onnistuneen ohjaustilanteen ja vuorovaikutuksen mahdollistamiseksi. Psykososiaaliset auttamiskeinot sisältävät mm. rentoutumiseen, hengitykseen, tietoiseen läsnäoloon ja tunteiden käsittelyyn liittyviä harjoituksia ja tuovat esiin vertaistuen merkitystä potilaan kivun hoitotyössä. Ohjeissa on kätevät linkit mm. Kivunhallintatalon ja Mielenterveystalon ohjausmateriaaleihin, esimerkiksi erilaisiin rentoutus- ja hengitysharjoituksiin.

Lääkehoidon osuus on laadittu siten, että alussa käsitellään kivun lääkehoidon peruseriaatteita ja lääkehoidon turvallista toteuttamista. Lääkeaineet ovat löydettävissä ryhmittäin. Lisäksi ohjeissa käsitellään erikseen muutamia vaativampia antotapoja, kuten kipulääkeannostelijan käyttöä. Lopussa kerrotaan vielä lisälääkkeiden merkityksestä multimodaalisessa, eli useampaa lääkeainetta yhdistävässä kivun lääkehoidossa.

Hoitotyön prosessi päättyy ohjekokoelmassa ohjeistukseen kivun hoitotyön kirjaamisesta ja hoidon vaikuttavuuden arvioinnista. Kirjauksesta on saatavilla käyttöön myös potilasesimerkki, joka voi olla hyödyllinen esimerkiksi opetuskäytössä tai perehdytyksessä.

Kivun hoitotyön ohjeistus tulee vielä täydentymään lasten kivun hoitotyön ohjeilla, jotka ovat työryhmällä parhaillaan työn alla. Verkossa julkaistun ohjeistuksen hyvänä puolena voidaan pitää painettuun kirjaan verrattuna sitä, että tietokannan tietoa voidaan päivittää tutkimustiedon kertyessä. Duodecim sivujen kautta jokaisen erillisen artikkelin alapuolelta pystyy antamaan myös palautetta ohjeistuksesta, ja kommenttikenttä antaa mahdollisuuden vuorovaikutukseen ja keskusteluun aiheesta ohjeistuksen laatijoiden kanssa. Olemme kiitollisia mahdollisesta palautteesta kivun hoidon asiantuntijoilta.